

Misstänkt konkurrensbegränsande samarbete inom ramavtal för tillgänglighetsanpassning av skolor

Konkurrensverkets beslut

Konkurrensverket skriver av ärendet från vidare handläggning.

Ärendet

Ärendet inleddes efter att Konkurrensverket fått kännedom om omständigheter som gav upphov till misstanken att LP Bygg & Specialsnickerier AB (LP Bygg), Stockholms Stadsbyggare entreprenad AB (SSAB) och Svenska Regmaster AB /SRM Bygg AB¹ (SRM Bygg) hade överträtt förbudet i 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579), KL. Misstanken bestod i att företagen hade samordnat sina anbud i förnyade konkurrensutsättningar inom ett ramavtal² med Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) avseende tillgänglighetsanpassning av skolor.

Den initiala misstanken grundade sig på ett anonymt tips om att de tre ramavtalsleverantörerna skulle ha träffats och fördelat projekten mellan sig vid de förnyade konkurrensutsättningarna, som skedde löpande inom ramen för det aktuella ramavtalet. Utfallet i konkurrensutsättningarna gav också stöd för misstanken, då projekten fördelats jämnt mellan de tre ramavtalsleverantörerna, sett till både antal och värde.

Mot denna bakgrund gjorde Konkurrensverket en platsundersökning hos de misstänkta företagen i januari 2017.

Företagen

LP Byggs huvudsakliga verksamhet är byggentreprenader inom offentlig verksamhet och större fastigheter. Utöver detta bedriver LP Bygg verksamhet i form av snickeritillverkning och inredningsdetaljer. LP Bygg är ett helägt

¹ Den registrerade firman är Svenska Regmaster Aktiebolag, men verksamheten bedrivs under namnet SRM Bygg.

² SISAB:s ramavtalsupphandling ledde i teknisk mening till att separata ramavtal tecknades med var och en av de tre ramavtalsleverantörerna. I detta beslut behandlas dessa avtal som ett gemensamt ramavtal.

dotterbolag till Hallard Holding AB, som i sin tur ägs av två privatpersoner. Omsättningen för LP Bygg 2015/2016 uppgick till 203 553 000 kr.

SSAB:s huvudsakliga verksamhet består av ombyggnader och serviceentreprenader. SSAB är ett helägt dotterbolag till Crede Förvaltning AB, som är ett privatägt holdingbolag. Omsättningen för SSAB 2016 uppgick till 52 938 067 kr.

SRM Byggs huvudsakliga verksamhet består dels av byggentreprenader, dels av servicetjänster som renoveringar, reparationer och underhåll av byggnader. SRM Bygg är ett privatägt bolag som inte ingår i någon koncern. Omsättningen för SRM Bygg 2016 uppgick till 59 823 000 kr.

Det upphandlande bolaget

SISAB är ett kommunalt bolag som äger och förvaltar merparten av Stockholms stads förskole-, grundskole- och gymnasieskolefastigheter. Förutom drift och underhåll av fastigheterna arbetar SISAB med om- och tillbyggnationer samt vissa nybyggnationer.

Förbud mot konkurrensbegränsande samarbete

Av 2 kap. 1 § KL framgår att avtal som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen på marknaden på ett märkbart sätt är förbjudna. Förbudet omfattar utöver uttryckliga avtal även samordnade förfaranden. Förbudet gäller bl.a. avtal eller samordnade förfaranden mellan konkurrenter om priser och marknadsdelning. Det innefattar t.ex. när konkurrenter samarbetar genom att göra upp om vem som ska vinna olika upphandlingar, s.k. anbudskarteller. Även informationsutbyte kan falla in under förbudet om det lägger grunden till eller utgör en del av ett konkurrensbegränsande avtal eller samordnat förfarande.

Den aktuella upphandlingen

Under hösten 2014 genomförde SISAB en ramavtalsupphandling för tillgänglighetsanpassning av skolor. Anpassningarna avsåg belysning, ramper, dörröppnare, kontrastmarkeringar, handikapptoiletter, skyltning och avhjälpande av hinder. 14 företag deltog i ramavtalsupphandlingen. LP Bygg, SSAB och SRM Bygg valdes ut som ramavtalsleverantörer baserat på lägsta totalpris.

Det fanns inte någon fast rangordning mellan de tre ramavtalsleverantörerna. SISAB genomförde i stället förnyade konkurrensutsättningar under ramavtalet för varje projekt som bolaget ville genomföra. Varje projekt avsåg arbete på en enskild skola, och tilldelades efter lägsta anbudspris. Vid de förnyade konkurrensutsättningarna var ramavtalsleverantörerna inte bundna av de priser de angett i ramavtalsupphandlingen.

Konkurrensutsättningarna genomfördes med relativt täta intervaller. I regel konkurrensutsattes tre projekt åt gången. De tre ramavtalsleverantörerna förväntades lämna anbud på samtliga projekt i varje förnyad konkurrensutsättning. Leverantörerna fick emellertid önska hur många projekt de ville tilldelas i varje förnyad konkurrensutsättning och de tilldelades inte fler skolor än de hade önskat sig. Oftast önskade sig leverantörerna en skola var.

Ramavtalet löpte för en period om två år med möjlighet till förlängning i högst två år, men det sades upp i förtid i samband med att SISAB mottagit det anonyma tipset. Innan avtalet sades upp hade förnyade konkurrensutsättningar genomförts vid 12 tillfällen. Dessa omfattade totalt 33 stycken individuella projekt (skolor), vilket motsvarade ungefär hälften av de skolor som skulle tillgänglighetsanpassas enligt ramavtalet.

Arbeten som avser tillgänglighetsanpassning kräver särskilda kunskaper och leverantörerna fick därför genomgå viss utbildning arrangerad av SISAB. Det fanns vidare en önskan från SISAB:s sida att ramavtalsleverantörerna skulle utbyta erfarenheter sinsemellan under avtalets gång. Därför hade SISAB, bl.a. genom den externa upphandlingskonsulten MAKAB, löpande under avtalstiden ett stort antal gemensamma möten med de tre ramavtalsleverantörerna.

Konkurrensverkets utredning

Vid platsundersökningen säkrade Konkurrensverket bevisning, bl.a. e-post och SMS mellan nyckelpersoner hos de respektive leverantörerna, som gav anledning att utreda ärendet vidare. Konkurrensverket har bl.a. hållit ett antal förhör med relevanta personer från de tre företagen. Konkurrensverket har även haft möten med SISAB och MAKAB samt analyserat anbudsdata och anbudsunderlag.

Under utredningen har det framkommit att de tre företagen har haft omfattande kontakter med varandra under avtalstiden. Utöver de gemensamma mötena i SISAB:s och MAKAB:s regi har de tre företagen även haft egna gemensamma möten och kontakter via SMS och e-post. Utredningen har emellertid inte visat att dessa kontakter utgjort en del av en otillåten samordning. När det gäller den jämna fördelningen av antalet skolor mellan ramavtalsleverantörerna kan vidare upphandlingens utformning och genomförande ha bidragit till utfallet.

Skäl för beslutet

Utgångspunkten för konkurrensreglerna är att samtliga ekonomiska aktörer ska agera självständigt på marknaden. Ett avtal eller samordnat förfarande som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen på ett märkbart sätt är förbjudet enligt 2 kap. 1 § KL.

De ovan beskrivna utredningsåtgärderna har inte gett bevis för att en otillåten samordning har skett mellan företagen inom ramen för det aktuella ramavtalet.

Mot denna bakgrund bedömer Konkurrensverket att det inte finns underlag för att ytterligare utreda den misstänkta överträdelsen. Konkurrensverkets beslut att inte utreda saken vidare innebär inte ett ställningstagande till om förfarandet strider mot konkurrensreglerna.

Ärendet avskrivs från vidare handläggning.

Särskild talan

Konkurrensverkets beslut att inte utreda det påtalade konkurrensproblemet ytterligare kan inte överklagas. Detta följer av 7 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579).

De företag som berörs av förfarandet kan däremot på egen hand väcka talan vid domstol för att få saken prövad enligt 3 kap. 2 § konkurrenslagen.

Särskild talan om förbud mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag enligt 2 kap. 1 § konkurrenslagen väcks genom ansökan om stämning vid Patent- och marknadsdomstolen.

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit konkurrensrådet Pia Ödqvist.

Rikard Jermsten

Pia Ödqvist

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats.

Kopia till:

LP Bygg & Specialsnickerier AB
Stockholms Stadsbyggare entreprenad AB
Svenska Regmaster AB/SRM Bygg AB
Skolfastigheter i Stockholm AB